

Asia: VN/15078/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keski-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto lakiehdotuksesta ja pitää esitettyjä muutoksia lähtökohtaisesti kannatettavina.

On kuitenkin huomioitava, että vaikka esityksessä ehdotetaan muutettavan hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa, muutoksia ehdotetaan tosiasiallisesti vain terveydenhuollon ja puolustusvoimien väliseen yhteistyöhön ja toimintaan. Esityksessä ei oteta kantaa, eikä esitetyllä muutoksella ohjata sosiaalihuollon ja puolustusvoimien välistä yhteistyötä. Esitys antaa hyvinvointialueelle uusia tehtäviä puolustusvoimien kanssa tehtävään yhteistyöhön ja vahvistaa varautumista poikkeusoloihin ainoastaan terveydenhuollon osalta. Sosiaalihuollolla on omat erityiset järjestämislakiin ja valmiuslakiin kirjatut tehtävänsä, jotka kytkeytyvät vahvasti sekä puolustusvoimien, terveydenhuollon ja myös pelastuksen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Nämä tulisi huomioida käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa. Tällaisia tehtäviä ovat mm. väestön siirtoihin liittyvät tehtävät, välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon turvaamiseen liittyvät tehtävät ja psykososiaalisen tuen tehtävät.

53 a § Virka-avun antaminen Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle ja Pohjois-Atlantin liitolle

Hyvinvointialue pitää uudistusta tarpeellisena. HE luonnos kohta 3 Tavoitteet (s 18/37) sisältää muutoksen nykytilaan. Varautumistehtävien ja virka-apuvalmiuden maantieteellinen vaihtelu, taloudelliset vaikutukset ja rahoituksen korvamerkintä yleiskatteellisesta hyvinvointialueen rahoituksesta on perusteltua määrittää tarkemmin. Ehdotetussa muodossa hyvinvointialue vastaa virka-avun aiheuttamista kustannuksista, mutta sillä on mahdollisuus päättää virka-avun muuttumista maksulliseksi. Tämän päätöksenteon perusteita tulisi tarkentaa yhtenäisten valtakunnallisten käytäntöjen varmistamiseksi.

Hyvinvointialue ehdottaa, että ehdotusta tarkennetaan siten, että hyvinvointialueella on aina oikeus saada täysimääräinen korvaus virka-apun antamisesta sitä pyytäneeltä - erityisesti jos virka-apu vaatii merkittäviä taloudellisia panostuksia ja näin aiheuttaa haasteita hyvinvointialueen omien lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Perusteena tälle ehdotukselle on se, että jo nyt huomattava osa hyvinvointialueista on ongelmassa henkilöstön saatavuuden ja taloudellisten paineiden vuoksi omien lakisääteisten tehtävien hoitamisessa.

Keskussairaaloiden roolia valmiuden ylläpitämisessä ja varautumisessa yliopistollisten sairaaloiden rinnalla suhteessa Puolustusvoimien ym. tarpeeseen on tärkeää avata kansallisen sairaalaverkon oikean valmiustason ylläpitämiseksi normaaliajan haasteissa.

53 b § Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyö

Kohta on tärkeä ja hyvin muotoiltu ja tuo lainsäädännöllisen pohjan sille resurssille, joka tarvitaan esimerkiksi Keski-Suomen hyvinvointialueen keskussairaalan kohotettuun valmiuteen ja suorituskykyyn tukea Puolustusvoimien yksiköitä ja Ilmavoimien esikuntaa. Eitetty muutos antaa lainsäädännöllistä pohjaa aiemmalle puolustusvoimien ja hyvinvointialueen keskinäiselle toiminnalle lääkinnällisen kyvyn nostamiseksi esimerkiksi mobiilikirurgian muodossa sekä nykyiselle toiminnan hajauttamisen suunnitelmalle yhteistyössä Valmiusyksikön ja Puolustusvoimien kanssa.

Tässä pykälässä kuvattujen toimintojen varmistaminen ja mahdollistaminen vaativat kuitenkin taloudellisia investointeja ja sen vuoksi ne tulisi kuitenkin huomioida jo nykyisessä hyvinvointialueiden rahoituksessa. Laissa tulee myös huomioida alueelliset erot ja talouden edellytykset valmiuden ylläpitämisessä liittyen ensisijaisesti Puolustusvoimien ja muiden lakiesityksessä mainittujen tahojen lääkinnällisen kyvyn tarpeeseen riippumatta siviiliajan erikoissairaanhoidon porrastuksesta ja keskittämisestä

53 c § Hyvinvointialueen ja puolustusvoimien yhteistyön rahoitus

Hyvinvointialueen raskaan erikoissairaanhoidon, akuuttihoitoon ja päivystyskirurgian kyvyn sekä sosiaalihuollon varautumisen ylläpitäminen tulee huomioida normaaliajan talouden ja toiminnan päätöksissä. Ministeriön ohjausoikeus hyvinvointialueisiin tämän pykälän kohdalla on tarpeellinen (HE luonnos 3. Tavoitteet ja 4 Vaikutukset ss 18–24). Hyvinvointialueen kustantaman virka-apun ja valtion lisärahoittaman virka-aputoiminnan määrittelyt on perusteltua kuvata lain kuvailevassa osassa tulkintaerimielisyyksien välttämiseksi.

Miettinen Heikki
Keski-Suomen hyvinvointialue - johtajaylilääkäri, SOTE-palvelut